

برنجی سنہ - نسخہ ۵۱

چهارشنبه

صفحہ ۲۰۱

بر نسخہ سی ۱ غروشدہ در.

بر نسخہ سی ۱ غروشدہ در.

مجمع مؤلفین

مرکزی ابو السعود جادہ سندہ ۱۸ نومرولو دکاندر.
کوندربلہ جک اوراقی معلم نامنہ اوراہ کوندربلیدر.
پوسنہ اجرقتی ویرلماش مکاتیب قبول اولغاز.

استانبول ایچون آہونہ بازماز. بوغاز ایچی داخل اولدینی
حالدہ خارج ایچون بر سنہ لک آہونہ بدلی — پوسنہ
اجریتلہ برابر — یاریم عثمانلی لیراسیدر.

فی ۱۸ محرم سنہ ۱۳۰۶

(معارف نظارتینک رخصتیہ ہفتہ در دفعہ نشر اولنور)

فی ۱۴ ایلول سنہ ۱۳۰۴

§ مشارالیه فاتحک پروردۀ عنايتي وشاکر معرفتي اوله رق ...
(کذا)

مثلاً «تحصيل فنونه اهتمام ودرساره دوام ايدیور» دینیه.
چک اولسه تناسبه رعایت ایدلماش اولور. «درساره دوام»
«تحصيل فنونه اقدام» دن مقدم تصور اولغی ایجاب ایدلچکندن
تناسبه رعایت ایدلش اولق ایچون عبارۀ نک «درساره دوام»
و تحصيل فنونه اقدام ایدیور. شکله قولسی لازم کایر.

حصول تناسب ایچون «ادنادن اعلايه ترقی» خصوصی ده
کوزده دلیلر. بعضی مواضعده کلات عباراتک اضعی تقدیم، اقواسی
تاخیر ایدلک ایجاب ایدر. مثلاً برزاتک مدخده «عالم ایدی،
محرر ایدی» دینیلر. «محرر ایدی، عالم ایدی» دینلر. اکرم
بکک نجیب پاشا مرثیه سنده کی:

(تعیشی متناسبی قدر و شانی ایله)

(حقیقه شومک اعظم کباری ایدی)

ییتی بوباده بر مثال عد اوله بیلیر.

ایسترسه کر بوراده (باقی) نک سلطان سلیمان قانونی مرثیه
مشهور سنده کی:

(حقا که زیب وزینت اقبال وجاه ایدی)

(شاه سکندر افسر و دارا سپاه ایدی)

ییتی دخی در خاطر ایدیلیر سکر.

(ذاتی) نک، عدیلانی کوچ بوله ییله جکمز شو مصراع بر.
جسته سنی ده اونو تیهلم:

(صحتم، عمرم، حیات جاوداتسین بنم)

برده عزت ملائک:

(قدرله مکر بنجولشمک ایش)

(دمیر پهلوانه کولشمک ایش)

ییتنه باقسه کر بالعکس اعلادن ادنايه تنزل ایدیلکی کور سکر.
«حو و بریشان ایدلدی». قیلندن اولان تعبیراتک استعمالی
تناسب کوزده دلیل سندن ایلری کایر. البته «حو ایتک» «بریشان
ایتک» دن اقوادر. بریشک حو ایدیلکی خبر ورلدکدن صکره
بریشان ایدیلکی ده سولیکه نه احتیاج قالیر؟

«جمع و ترتیب اولندی». کبی عبارلر — «جمع» «ترتیب» دن
مقدم اوله جینی جهته — بوقیلدن دکادر. بالعکس «ترتیب و جمع
اولندی». دینیلیرسه او زمان عدم تناسب رونما اوله بیلیر.

«سیرت و صورت — شیخوخت و شباب — آخر و اول —
باطن و ظاهر» دلیلوب بالعکس «صورت و سیرت — شباب
و شیخوخت — اول و آخر — ظاهر و باطن» دلیلی تناسبه
رعایت اولنمسنندلر. مثلاً «ازل وابد» «دنیا و عقی» دیک وار
ایک «ابد و ازل» «عقی و دنیا» دیکده صفا بوقدر. مع مافیه:

سندن ایدلچکی استفادۀ دن زیاده در. نه فائده سی وارکه انسان
دشمنک سوزنی حسده حمل ایدلرک آتی تکذیب ایتکله
مجبولدر. مع مافیه اصحاب بصیرت دشمنلرینک اقوالندن دائماً
مستفید اولورلر، چونکه انسانک مساویسی البته دشمنک لسانه
دوشر.

طریق رابع — خالق ایلل اختلاط ایدلرک آنارده کوره.
چکی احوال مذمومه فی نفسنه عرض ایلل نفسنده موجود
اولانلری ازاله به جالشقندر.

مؤنلر یکدیگرک آینه سی اولدقلرندن بری عیوب نفسی
دیگرنده کوره بیلیر. طباعک اتباع هوی خصوصنده مقارب
اولدغنی، افراندن برینک متصف اولدغنی شیدن دیگرینک بالکلیه
منفک اوله میه جغنی دوشونور، هر کیده مذموم برحال کورسه
نفسی آدن تله پیره سی ایدر. خالق بربرلرندۀ کوروب
بکشدکاری حاللری ترک ایتسه لر مؤدبدن مستغنی اولورلر دی.
بیوکلردن برینه «سنی کیم تادیب ایتدی؟» دیشلر. «کیسه
تادیب ایتدی. جاهلرک جهانیه کوردم، آدن اجتناب ایتدم»
دیش.

بو اوج طریق مرشد کامل بوله میانلر ایچوندر. آتی بولان
کندیسی مبتل اولدغنی مرشدن قور تاره حق طیب حاذق بولش
اوله جکندن ملازمته قصور ایتمایلدیر.

(انتهی)

مکتب سلطانی درس لرندن:

— ۲۱ —

§ پاشالینک دوشکونی آقلر کیر قیش کونی.

§ یاره ایسته بدنن بوز کبی صوغورم سندن.

§ فرق سیلاق کانی اولورمی یانی؟

مثالرنده ایسه (قیش کونی) (بدنن) (سندن) تعبیرلریله (یانی)
اسمی سمعه رعایتۀ تاخیر اولنمشدر.

تقدیم و تأخیرده دقت اوله جق شیردن بری ده (تناسب) در.
تناسب (لفظی) (معنوی) ناماریله ایکییه تقسیم اولور.

تناسب معنوی — کلات و عبارات حاوی اولدقلاری معانیکنک
اقتضای اوزره ترتیب ایدلکله محقق ایدر:

§ کمال شوق و اغذاب ایلل پادشاهی آقشادیلر.

(کال بک)

§ استانبول و آناتولینک وقایعی بر تفصیل حضور برینه عرض
اولندی.

§ تأسیس دولت و ترویج مدنیتسه چالیشانلر ایچون مطلق
الوجوب اولان قاعده حکمتدن بر زمان آیرلدی. (کذا)

اسلاف شعر امزدن يك چوغی قدیم و تأخیر تموز ناستند
تكملاً حدی تجاوز ایشلردر. شاعر حکیم قوجه راغبك دیواننده
كاشکی شویله بیتلر بولمیدی !:

خیلی دمدر آندی طوندی زانف دلبردن صبا
سنده وار عشاق ایچون برتازه تل ای شانه ات
کورسه اغیار ایله جانا سنی همزم شراب
عاشقك بغری کبابه تب غیرته دوز
بین غبار رهن توتیای چشم امید
مرجع اشهب صبحه کورر پیاده لکی
بویله تشویشلر ضعف تألیفی انتاج ایدر.
(مابعی وار)

ترتیب اللسان

«سافری ترزینه مدار اوله یله جك عربی، فارسی بر طالع تعبیرات
و اصطلاحاتی حاوی مجموعه در.»

قسم عربی

ابو تراب — حضرت امام علیک بر عنوان عالیه سیدر. بابا
دیک اولان (اب) بویله برلرده ملازمت و صاحبیت معناسنی
متضمن اولور. (ابو تراب) ملازم تراب و یا صاحب تراب دیمکدر.
بوراده ابوت حقیقه تصور اوله ماق طبعیدر. (ابو هریره)
کئی کنبهلر دخی بوقیلدندر.

کنتب سیر و احادیثه مسطور اولدینی اوزره برکون سید
المسلین افندمز حضرت مرآتضای مسجد شریفده تراب اوزرنده
یا تش بولجه یانه یا قلاشوب مبارک اللریله وجودندکی توزی
طوبراخی بالا زاله کندینسی مظهر نوازش ایلدکن صکره «قم یا
ابا تراب! قم یا ابا تراب!» خطاب مکررله سمع سامینسی تشدیف
بیوردقلندن برکنیسه ده (ابو تراب) اولمشدر.

بوتلطیف مخصوص رسالتناهدن فوق العاده نمون اولمش
اولان حضرت امام (ابو تراب) کنیه سی (ابو الحسن) (ابو
الریحانتین) کئی سائر کنیه لردن زیاده سور ایدی.

بعض ارباب محبت تبرکا (ابو تراب) ایله تکی ایشلردر.
(ابو تراب نخشی) (ابو تراب الرمی) رجال الهمدن معدوددرلر.

رابع الاسلام — (جامع القرآن) (ذی النورین) کئی حضرت
عثمانه عنوان اولمشدر. «اظهار اسلام ایلدنلرک دردنجیسی» دیمکدر.
روایت صحیبه کوره اشرف الانبیا افندمز اولاً حضرت
ابو بکر، ثانیاً حضرت علی، ثالثاً جناب زید بن حارثه، رابعاً
جناب عثمان ایمان ایشلدر. حتی عثمان اسلامدکی بودرجه سابقیتی
«انی لرابع اربعة فی الاسلام.» کلامیله بیان بیورمشدر.

(ایشلدر عالمك بود و نبودندن فراغ) [*]
(دل نه عباسن خیال ایلر نه دیسانس بیلیر)

کئی بعض اشعارده «عقی» نك «دنیا» دن مقدم ایراد ایدلسی
مانع تناسب عد اولنه ماز.

بوراده «لف و نشر مرتب» طریقله «عقی» «بود»، «دنیا»
«نبود»، «مقابل ایراد اولمشدر. ترتیبه رعایت ایدلمهرك :

(دل نه دنیا سن خیال ایلر نه عباسن بیلیر)

دنیش اولیدی واقعا وزن و قافییه خلل کزدی، فقط ذوقه
مغایر دوشردی، چونکه «خیال انك» عقبایه، «ننك» ایسه
دنیایه مناسبدر. دنیا کورنیور. عقی کورنیور. دنیا عالم شهادتدر.
عقی عالم غییدر.

برینه کوره «اعلادن ادنایه نزل» دخی تناسب لوازمندن
اولور. مثلاً «ناظر پاشا حضرتلری نظارتك اك متعین مأمورلرله
کلدیلر» دینیلیر.

تناسب لفظی — کلمات سهوات و عذوبته تلفظ اولنه حق
صورته ترتیب ایدلمکله تحقق ایدر:

سرو و سمن — سنبل و شببو — شیر و شکر — روباه و شیر
— جنك و جدال — درد و بلا — آتش و بنه — سنك و سبو.

تناسب معنوی مختل اولنج تناسب لفظیک او قدر اهمیتی
قالیمه جفتدن تناسب لفظیله ایکنجی درجهده اعتنا ایدلمك اقتضا
ایدر. مع مافیقه قدیم و تأخیرنده بآس کورلیه جك کلامده تناسب
لفظی به رعایت اولتی لازمه دندر. مثلاً «سیم وزر» تعبیری
تلفظیه اسهل و اعذب کورنگ جهتیله — اورنده برداعیه اولمادی
صورته — «زر و سیم» تعبیرنه ترجیح اولنورسه ده «اغتم اولنان
زر و سیم بین الغزاة عادلانه تقسیم اولدی.» کئی عبارلرده «سیم
وزر» بدل «زر و سیم» دینلکدن کلفتمزجه بر سمیع حصوله
کلدیکی کوریلنج بریکنی اونه کنه مرجع طومتق ایستیلره برشی
دینلهمز.

شعرده «ضرورت وزن و قافییه» ناسنه اجرا ایدلمه جك
تقدیمات و تأخیراتده حاکم سلیقه شاعرانه در. بو خصوصده :

(بالای شاعری و اباده ضرورت وزن)

(دها بالاسی آنك اضطراب قافییه در)

مضمونه ماصدق اولانلر يك چوقدر. شعر سویله جكم دیه بی-
چاره کتاتی زبر و زبر ایتکده معنی یوقدر. نفی بیله برقصیدم سنك
نهایتمده نفسنه خطابا :

(هوس لاف و کذافی ایلله کیم قافییه تنك)

دیور.

[*] بیت شاعر مشهور هرسلکی عارف حکمت بك افندبکدر.